

แนวทางการเสริมพลังให้กับคนคัดขยะที่หลุมฝังกลบเพื่อขับเคลื่อนแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน
กรณีศึกษา: ศูนย์กำจัดมูลฝอย องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

The Guidelines for Empowering Waste Pickers at Landfills to Drive Circular
Economy Concept: Case study at Waste Disposal Center, Nonthaburi
Provincial Administrative Organization

จิราภรณ์ จันทรัมย์¹ อุ๋นเรื่อน เล็กน้อย²
Jiraporn Chanyaem, Unruan Leknoi

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิตและการเก็บขยะพลาสติกของคนเก็บของเก่าในพื้นที่ศูนย์กำจัดมูลฝอย องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ตำบลคลองขวาง อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้คนเก็บของเก่าเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนโดยคนเก็บของเก่าในศูนย์กำจัดมูลฝอย องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและสังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วม ผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์แบ่งเป็นเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการและกลุ่มคนเก็บของเก่าขายภายในศูนย์กำจัดมูลฝอย ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มคนเก็บของเก่าขายมีวิถีชีวิตในการทำงานเริ่มทำงานในบ่อขยะตั้งแต่เช้าและเลิกงานช่วงเย็น การใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่ภายในบ่อขยะทั้งพักผ่อน รับประทานอาหาร คัดแยกขยะโดยจะมีเพิงเล็ก ๆ ไว้หลบแดดหลบฝน ด้านคุณภาพชีวิตถือเป็นกลุ่มที่ขาดโอกาสทางสังคมในด้านการศึกษา สวัสดิการและขาดโอกาสการได้รับคุณภาพชีวิตขั้นพื้นฐานการทำงานแบบเดิมในทุก ๆ วัน คัดแยกขยะตามความเข้าใจโดยคัดแยกตามลักษณะของพลาสติกทำให้เสียโอกาสการสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้นการส่งเสริมสนับสนุนด้านองค์ความรู้จึงจำเป็นให้มีการยกระดับอาชีพเป็นนักรีไซเคิลระดับมืออาชีพที่เป็นแรงงานสำคัญให้เกิดการสร้างแผนงานการดำเนินงานการจัดการขยะพลาสติกภายในศูนย์กำจัดมูลฝอยเพื่อสร้างรายได้ให้แก่กลุ่มนักรีไซเคิลและการสร้างรายได้จากการจัดการขยะพลาสติกในกระบวนการแปรรูปขยะพลาสติกและลดปริมาณขยะพลาสติกและพื้นที่ฝังกลบขยะมูลฝอยได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ (Keywords): การเสริมพลัง; คนคัดขยะ; แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน

Abstract

The objectives of this research are: to study the local waste pickers' way of life and how they select plastic wastes at Waste Disposal Center, Nonthaburi Provincial Administrative Organization, and to make suggestions on improving their quality of life through a circular economy promotion. A qualitative research was used by collecting data from in-depth

Received: 2022-06-07 Revised: 2022-06-16 Accepted: 2022-06-17

¹ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Master of art, Chulalongkorn University. E-mail: chompuchp@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Assistant Professor, Social Research Institute, Chulalongkorn University . E-mail: unruan.t@chula.ac.th

interviews and non-participant observations. The interviewees were operational officers from Resources and Environment Division, Nonthaburi Provincial Administrative Organization, and a group of people collecting antiques for sale. The results showed that the group of people collecting waste for sale started working at the waste landfill sites in the morning and finished their work in the evening. They spent the daily life there: resting, having meal, and sorting garbage. They had small sheds, protecting them from the sun and rain. In terms of quality of life, the waste pickers were lacking of education opportunities, welfare access, and basic life supports. They were working in the same way every day by sorting wastes into the types of plastics. Also, they did not have some necessary knowledge to increase their income. There is still a small number of business developments related to circular economy in the area due to limited resources and knowledge. Therefore, the action plan is to develop the waste pickers' recycling skills with professional standard, so that they become on-site professional recyclers. This action plan from the solid waste disposal center is to increase income for recyclers, and to gain more income from plastic waste management by the transforming process, while also reducing the amount of plastic waste and limited landfill.

Keywords: Empowerment; Waste picker; Circular Economy

บทนำ (Introduction)

ขยะถือเป็นปัญหาที่หลายฝ่ายต้องร่วมกันจัดการอย่างเร่งด่วน จากรายงานกรมควบคุมมลพิษ พบว่าประเทศไทยสร้างขยะมากกว่าปีละ 27 ล้านตัน แม้สัดส่วนการนำมาใช้ประโยชน์ในช่วงหลังจะเพิ่มขึ้นจากปี 2559 จำนวน 5.81 ล้านตัน เป็น 11.93 ล้านตัน ในปี 2563 แต่ก็ยังมีบางส่วนที่ได้รับการกำจัดไม่ถูกต้อง (กรมควบคุมมลพิษ, 2564) นโยบายการจัดการขยะพลาสติก พ.ศ.2561-2573 ภาคเอกชนเริ่มแผนการดำเนินงานขับเคลื่อนนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) รัฐบาลโดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดำเนินมาตรการตาม Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561 – 2573 โดยยกเลิกพลาสติกใช้แล้วทิ้งซึ่งรวมถึงถุงพลาสติกหูหิ้วนับตั้งแต่ต้นปี 2563 เป็นต้นมา และมุ่งลดขยะพลาสติกลงร้อยละ 30 ภายในสิ้นปี 2563 นี้ แต่การแพร่ระบาดของ Covid-19 พลิกผันสถานการณ์ขยะพลาสติกในประเทศไทย (สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย, 2563) ปริมาณขยะพลาสติกเพิ่มขึ้นจาก 2,120 ตันต่อวันในปี 2562 เป็น 3,440 ตันต่อวัน ระหว่างเดือนมกราคม - เมษายน 2563 เฉพาะเดือนเมษายนอย่างเดียว การเพิ่มขึ้นของขยะพลาสติกคิดเป็นเกือบร้อยละ 62 ในสถานการณ์เช่นนี้ขยะพลาสติกจึงล้นและเกิดการกำจัดอย่างไม่ถูกต้องมากขึ้น

วิถีชีวิตคนเก็บขยะทั่วโลกในการทำงานคนกลุ่มนี้จะรวบรวม คัดแยกขยะที่สามารถรีไซเคิล นำขยะเหล่านี้ให้กับพ่อค้าคนกลางหรืออุตสาหกรรมรีไซเคิล คนกลุ่มนี้คือผู้รวบรวมขยะรีไซเคิลหรือนักรีไซเคิลอย่างไม่เป็นทางการ (Zapata & Campos, 2018) ในการส่งเสริมสวัสดิการส่วนใหญ่ไม่มีสิทธิ์เข้าถึงการคุ้มครองทางสังคมใดๆ ที่รัฐให้การสนับสนุนบางครั้งต้องเสี่ยงภัยและเสี่ยงเพื่อให้ได้มาซึ่งวัสดุอันมีค่า คนเก็บขยะมีค่าตอบแทนต่ำที่สุดในห่วงโซ่การรีไซเคิล และมักเผชิญกับการตีตราทางสังคม

การหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ โดยทำงานภายใต้สภาวะที่ไม่ปลอดภัยในตลาดที่เสียเปรียบ คนเก็บขยะในประเทศไทยก็เป็นไปในทิศทางกับกลุ่มคนเก็บขยะทั่วโลกที่หารายได้เลี้ยงปากท้องจากกองขยะกลุ่ม

คนเหล่านี้มีวิถีชีวิตที่ต้องดำเนินชีวิตอยู่กับขยะทั้งวันไม่ว่าจะกิน นอน หรือพักผ่อนในยามเหนื่อยล้าพวกเขามีบ่อขยะเป็นบ้านหลังที่สองก็ว่าได้ การดำเนินชีวิตในแต่ละวันจะต้องไปถึงที่บ่อขยะตั้งแต่เช้ามืดเพื่อให้ทันรถขยะเที่ยวแรกเข้ามาเทขยะในบ่อฝังกลบ กลุ่มผู้มีอาชีพเก็บขยะและค้าขยะมักเป็นผู้ด้อยโอกาสทางสังคม การศึกษา ฐานะยากจน และอาศัยอยู่ในชุมชนแออัด ขาดการจ้างงานจึงเป็นแรงผลักดันให้คนกลุ่มนี้ต้องดิ้นรนพยายามดำรงชีพและประกอบอาชีพด้วยต้นทุนที่ต่ำที่สุด ขยะจึงเป็นทรัพยากรที่มีค่านำมาเป็นรายได้ในการดำเนินชีวิตสามารถพึ่งตนเองได้ ความต้องการของคนเก็บขยะต้องการมากที่สุด คือ เรื่องสุขภาพต้องการให้ภาครัฐเข้ามาดูแลในเรื่องสวัสดิการด้านสุขภาพ เช่น การตรวจสุขภาพประจำปี การฉีดวัคซีนป้องกันบาดทะยัก อาชีพคนเก็บขยะมีความเสี่ยงด้านสุขภาพ นอกจากนี้ ความต้องการในการให้ภาครัฐเข้ามาสนับสนุนด้านสวัสดิการให้กับผู้ประกอบการอาชีพเก็บขยะก็เป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญในการเสริมพลังการทำงานที่จะสร้างฐานความมั่นคงทางอาชีพและเป็นแรงผลักดันให้กลุ่มอาชีพเก็บขยะ (พรศิริ ภาพภัยแก้วสิน และปิ่นวดี ศรีสุพรรณ, 2563: 361-390)

ภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG เป็นทฤษฎีใหม่ในการพัฒนาประเทศควบคู่กับไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งเป็นทฤษฎีเศรษฐกิจใหม่ ประกอบด้วย 3 เสาหลัก คือ Bio – Circular – Green Economy หรือ เศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว นอกจากจะตอบโจทย์การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ของสหประชาชาติแล้ว ยังสอดคล้องหลักปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” ของในหลวง รัชกาลที่ 9 ที่เป็นพื้นฐานของสังคมไทย ภายใต้แนวคิด BCG มีการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular economy) เป็นนวัตกรรมในการจัดการขยะ ซึ่งเป็นแนวคิดเรื่องการไหลของทรัพยากรหมุนเวียนเป็นหัวใจสำคัญของงานของคนเก็บขยะทั่วโลกเนื่องจากการทำงานอย่างอิสระหรือเป็นกลุ่ม รวบรวม คัดแยกขยะที่จำนวนมากเพื่อการดำรงชีพ ความคิดริเริ่มระดับรากหญ้าเหล่านี้เป็นสะสมความรู้อันมีค่าและนำเสนอมุมมองที่เป็นนวัตกรรมในการจัดการขยะ หากการประกอบอาชีพของกลุ่มคนเหล่านี้แทบจะไม่ได้มีการยอมรับว่าเป็นการผลักดันของเศรษฐกิจหมุนเวียน และผลตอบแทนที่ได้ก็มีราคาต่ำซึ่งตรงข้ามกับสภาพการทำงานและสภาพความเป็นอยู่ที่ไม่ปลอดภัย แต่คนเก็บขยะถือเป็นกลุ่มคนที่มีประสิทธิภาพในการจัดการขยะตามประเภทต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี แนวคิด Circular Economy ที่โดดเด่นมุ่งเน้นไปที่ผลลัพธ์ด้านความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศเป็นหลัก แต่ขาดความสนใจในด้านความยั่งยืนทางสังคมและการ คนเก็บขยะทั่วโลกสามารถคัดแยกขยะตามประเภทต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพตั้งแต่กระดาษและกระดาษแข็ง พลาสติก โลหะ แก้ว เป็นต้น จึงทำให้เห็นว่าคนเก็บของเก่ามีทักษะที่สำคัญในเรื่องการคัดแยกขยะ ที่สามารถนำไปใช้ต่อยอดและเป็นประโยชน์ได้ ซึ่งทักษะดังกล่าวเป็นกลไกที่สำคัญอย่างหนึ่งในระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)

คุณภาพชีวิต หมายถึง ระดับความเป็นอยู่ที่ดีของสังคมและระดับความพึงพอใจในความต้องการส่วนหนึ่งของมนุษย์องค์กร (UNESCO, 1993) คุณภาพชีวิต มีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำงานปัจจุบันเพราะมนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีค่าและเป็นต้นทุนทางสังคมที่สำคัญปัจจุบันมนุษย์ส่วนใหญ่ต้องเข้าสู่ระบบการทำงานเพื่อให้ได้เงินมาตอบสนองความต้องการความจำเป็นขั้นพื้นฐานของชีวิต (กองสวัสดิการแรงงาน, 2547: 17-22) คุณภาพชีวิตเป็นกลไกสำคัญส่วนหนึ่งต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ซึ่งอยู่ภายใต้ที่เจริญเติบโตที่สามารถหาเลี้ยงชีพตนเองได้ ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นส่งผลถึงประเทศเจริญก้าวหน้าทั้งด้านการเมืองเศรษฐกิจสังคมหากทรัพยากรมนุษย์รู้สึกไม่มีความสุข ไม่มีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดี อาจส่งผลกระทบให้เกิดอาชญากรรม ความรุนแรงของสังคม ความยากจนที่เพิ่มขึ้น ดังนั้น เพิ่มโอกาสในการสร้างอาชีพเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ให้กับอาชีพคนเก็บขยะ ผู้วิจัยมองเห็นความสำคัญของคนเก็บขยะในฐานะนักรั้วไซเคิลมีอาชีพควรได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่ากว่าแต่ก่อนจึงผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการเสริมพลังให้กับคนเก็บขยะเป็นกระบวนการที่ช่วยให้บุคคลเกิดความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการปฏิบัติหน้าที่ ที่ส่งเสริมแรงใจในการเข้าสู่ระบบการพัฒนาให้คนเก็บขยะมีชีวิตที่ดีกว่าเดิม การส่งเสริมพลังจึงเป็นสิ่งสำคัญส่วนหนึ่งต่อการขับเคลื่อนกระบวนการที่ช่วยให้บุคคลเกิดความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบให้สามารถบรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้โดยการได้รับการเสริมสร้างความรู้สึกที่เกิดจากการได้รับการสนับสนุนจากผู้ที่เกี่ยวข้องโดยมีการสนับสนุนในเรื่องทรัพยากรข้อมูลข่าวสารสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ การเสริมพลังอำนาจระดับบุคคลของกลุ่มนักรั้วไซเคิลจึงจำเป็นต่อการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถที่จะจัดการให้เกิดการกระทำ การสนับสนุนทางสังคมซึ่งส่งอิทธิพลต่อการตัดสินใจและทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในระดับกว้าง ทำให้เกิดความเสมอภาคในการเข้าถึงทรัพยากร

พื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีเป็นหน่วยงานหลักในการดูแลพื้นที่บ่อกำจัดขยะไทรน้อย พื้นที่บ่อกำจัดมูลฝอยมีเนื้อที่ถึง 614 ไร่ ซึ่งเป็นบ่อฝังกลบขยะของนนทบุรีขนาดใหญ่เนื่องจากเป็นศูนย์รวมการจัดการขยะของจังหวัดนนทบุรีทั้งหมด โดยการกำจัดขยะมูลฝอยเป็นในรูปแบบระบบฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล ปริมาณขยะมูลฝอยที่เข้าสู่ระบบกำจัดขยะมูลฝอยรวม 1,231 ตันต่อวัน (กรมควบคุมมลพิษ, 2559) ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิถีชีวิตของผู้ประกอบอาชีพเก็บขยะไทรน้อย มีการดำเนินชีวิตเพื่อศึกษาการทำงานวิถีชีวิตของคนเก็บขยะในด้านการจัดการขยะพลาสติกของคนเก็บขยะในพื้นที่ศูนย์กำจัดมูลฝอย องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี และจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางในการเสริมพลังให้แก่คนเก็บขยะในศูนย์กำจัดมูลฝอย องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ตำบลคลองขวาง อำเภอกำแพงไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการร่วมขับเคลื่อนแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาวิถีชีวิตและการเก็บขยะพลาสติกของคนเก็บของเก่าในพื้นที่ศูนย์กำจัดมูลฝอย องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ตำบลคลองขวาง อำเภอกำแพงไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้คนเก็บของเก่าเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนโดยคนเก็บของเก่าในศูนย์กำจัดมูลฝอย องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ขอบเขตของการวิจัย

โดยการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นรูปแบบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพสนใจจากจุดเริ่มต้นการทำงานของคนเก็บขยะในการจัดการขยะพลาสติกสู่กระบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียน(Circular economy) ของคนประกอบอาชีพเก็บขยะในพื้นที่ศูนย์กำจัดมูลฝอย องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ตำบลคลองขวาง อำเภอกำแพงไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี กลุ่มประชากรวิธีเลือกกลุ่มเป้าหมายการให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจงทั้งเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการกองทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จำนวน 1 ท่าน ผู้ประกอบอาชีพเก็บขยะภายในศูนย์กำจัดมูลฝอย องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จำนวน 5 ท่าน ซึ่งแบ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์มานาน มากกว่า 5 ปี 3 ท่าน และต่ำกว่า 5 ปี 2 ท่าน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้ศึกษาใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก สำหรับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยเฉพาะสมาชิกที่ประกอบอาชีพเก็บขยะในพื้นที่บ่อกำจัดขยะไทรน้อย โดยการสัมภาษณ์มีแนวคำถามเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เตรียมไปก่อนล่วงหน้า และอาจปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ เพื่อลดผลกระทบทางจิตใจ และความเหมาะสมตามสถานการณ์ อุปกรณ์สำหรับจดบันทึก สมุดบันทึกซึ่งผู้ศึกษาใช้จดคำถามและประเด็นสำคัญ กล้องถ่ายภาพเพื่อบันทึกภาพภายในพื้นที่บ่อกำจัดขยะและไม่ถ่ายภาพบุคคลที่ให้ข้อมูลเชิงลึก การบันทึกภาพซึ่งจะขออนุญาตจากเจ้าหน้าที่ก่อนการบันทึกภาพทุกครั้งและอุปกรณ์บันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์ซึ่งผู้ศึกษาต้องขออนุญาตก่อนสัมภาษณ์ทุกครั้ง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ต้องเป็นประเด็นเดียวกัน รวมทั้งใช้วิธีการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมควบคู่กับการสอบถามข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) นำข้อมูลจากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก มาจำแนกเพื่อจัดหมวดหมู่ตามประเด็นที่ศึกษา ทำการเชื่อมโยงเนื้อหาแต่ละส่วนเข้าด้วยกัน เพื่อหาข้อสรุปทั้งในภาพรวมและส่วนย่อยของข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น หากพบว่าข้อมูลที่ยูวียได้มายังขาดความชัดเจน หรือไม่ครบถ้วน ผู้วิจัยจะกลับไปสัมภาษณ์ซ้ำในประเด็นเดิม เพื่อให้ได้ความสมบูรณ์ของข้อมูลโดยสรุปประเด็นที่ศึกษา ดังนี้

4.1 การสัมภาษณ์ข้อมูลเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการ กองทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี แนวปฏิบัติระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง การจัดการขยะมูลฝอยภายในศูนย์กำจัดมูลฝอยและการส่งเสริมยกระดับอาชีพคนเก็บขยะ ภายในศูนย์กำจัดมูลฝอย

4.2 การศึกษาวิถีชีวิตคนเก็บของเก่า ภายในศูนย์กำจัดมูลฝอย องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีในด้านวิถีชีวิตการทำงาน วิถีชีวิตความเป็นอยู่และการสร้างคุณค่าทางจิตใจ

4.3 ข้อเสนอแนะแนวทางการเสริมพลังให้กับคนเก็บของเก่าศูนย์กำจัดมูลฝอย องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

จากนั้นผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ในรูปแบบของการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) จำแนกประเด็นเนื้อหาตามกรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย (Research Results)

การศึกษาวถีชีวิตคนเก็บขยะ ผลการวิจัย พบว่า วิถีชีวิตของคนเก็บของเก่าที่ต้องดำเนินชีวิตอยู่กับขยะทั้งวันไม่ว่าจะกิน นอน หรือพักผ่อนระหว่างการทำงาน การดำเนินชีวิตในแต่ละวันจะต้องไปถึงที่บ่อขยะตั้งแต่เช้าตรู่เพื่อให้ทันรถขยะเข้ามาเทขยะในบ่อฝังกลบ อาชีพเก็บของเก่ามักเป็นผู้ด้อยโอกาสทางสังคม การศึกษา ฐานะยากจน อาศัยอยู่ในห้องเช่า การเริ่มทำงานและเลิกงานอย่างไม่เป็นเวลาทำให้การพักผ่อนของร่างกายไม่เพียงพอทั้งยังเกิดความเครียดสะสม การเปลี่ยนอาชีพถือเป็นจุดเปลี่ยนของชีวิตการขาดโอกาสจากสังคมทำให้บ่อขยะเป็นแหล่งสร้างรายได้ที่คนกลุ่มนี้ไม่ต้องลงทุนเพียงมีความพร้อมและยอมรับกลิ่นที่เกิดจากขยะมูลฝอยการเก็บขยะที่สร้างมูลค่าสามารถสร้างรายได้ในแต่ละวันมากกว่าค่าแรงขั้นต่ำของอาชีพก่อสร้าง กลุ่มคนเก็บของเก่าจึงเลือกยึดอาชีพนี้สาเหตุหนึ่งอาชีพนี้เป็นอาชีพที่อิสระสามารถเลือกเวลาเริ่มทำ

งานและเลือกเวลาเลิกงานได้ตามใจการหาขยะที่สร้างรายได้ขึ้นอยู่กับความขยัน ความพึงพอใจของแต่ละบุคคลไม่ต้องเคร่งเครียดและใช้แรงกายมากเกินกำลัง ทั้งนี้จากปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้นทำให้กลุ่มคนเก็บของเก่าสามารถสร้างรายได้ที่มากกว่าการเป็นกรรมกรเสียด้วยซ้ำ ความมีอิสระในการทำงานจึงส่งผลต่อผลกระทบด้านความเครียดไปได้ในระดับหนึ่งและยังสร้างรายได้ให้ตนเองและครอบครัว

ด้านคุณภาพชีวิตถือว่าคุณภาพชีวิตด้านร่างกายของคนเก็บของเก่าในด้านปัจจัยสี่ทุกคนต่างไม่ขัดสน เพราะทุกคนไม่มีหนี้ ไม่มีพอกิน อยู่อย่างสมถะ ด้านที่อยู่อาศัยทั้งหมดเป็นบ้านเช่าบางคนก็อยู่ครอบครัวเดียว บางคนก็หารบ้านเช่าอยู่หลายครอบครัวเพื่อลดค่าใช้จ่ายและจากบ้านพักมายังสถานที่ทำงานส่วนใหญ่จะอยู่ใกล้บริเวณหลุมฝังกลบ เพื่อความสะดวกในการเดินทางและประหยัดค่าใช้จ่าย สุขภาพอนามัยส่วนมากเวลาเจ็บป่วยจะไม่ค่อยได้ไปหาหมอเพราะไม่มีสิทธิ์บัตรทองและหายากินเองแต่ทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีมีการจัดเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาตรวจสุขภาพประจำปีเป็นประจำ ชีวิตด้านอารมณ์ ความคิด จิตใจ ในการพักผ่อนหย่อนใจที่มีคุณภาพประโยชน์ความนิยมชมชอบส่วนมากคนเก็บของเก่าภายในบ่อขยะ มักจะชอบดูโทรทัศน์ ฟังเพลง ร้องเพลง เพื่อความบันเทิงและพักผ่อนกายใจถึงจะไม่บ่อยก็ตามแต่ก็ถือว่าเป็นการพักผ่อนหย่อนใจสร้างความสุขให้ตนเองในขณะหนึ่งได้ผ่อนคลายเพราะคนเก็บขยะไม่สามารถออกไปพักผ่อนตามต่างจังหวัดหรือค้างคืนได้เนื่องจากต้องทำงานในวันรุ่งขึ้นค่าแรงที่ได้เป็นรายวัน ในคุณภาพชีวิตด้านความคิด และจิตใจ สังคมภายนอกให้ค่าคนเก็บขยะเป็นกลุ่มคนที่สกปรก ขโมย คนเก็บของเก่าต้องต่อสู้กับการถูกเหยียดหยามจากสังคมภายนอก ทุกคนต่างให้กำลังใจและมองว่าภูมิใจในอาชีพของตนเองเพราะยังดีกว่าไปทำสิ่งผิดกฎหมายทุกคนต่างภูมิใจในอาชีพของตนเอง คุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพและทางวัฒนธรรม ทางกายภาพอาจไม่ได้สะดวกสบายกล่าวคือทุกคนอยู่อย่างประหยัดตามสภาพแวดล้อมแต่ทางวัฒนธรรมมีกติการ่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเสมอ ต่างฝ่ายต่างไว้อภัยกันมากกว่าบาดหมางกัน มีสิทธิเสรีภาพในด้านอาชีพและรายได้

ในด้านแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนยังไม่ได้ถูกนำมาจัดทำนโยบายและการวางแผนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีมากนัก กลุ่มคนเก็บขยะภายในศูนย์กำจัดมูลฝอยเป็นแรงสำคัญเพิ่มประสิทธิภาพการคัดแยกขยะพลาสติก และนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ ทั้งนี้ มีดำเนินการขับเคลื่อนและสนับสนุนการดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะพลาสติกให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด คือ แผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” ประจำปี พ.ศ. 2564 ที่ส่งเสริมให้ลดการเกิดขยะพลาสติกทุกวิถีทาง ตั้งแต่การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า ลด การใช้ถุงพลาสติกและโฟม ช้อนหรือใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อลดการเกิดขยะพลาสติก โดยศูนย์กำจัดมูลฝอยเป็นแหล่งกำจัดขยะปลายทางแห่งเดียวในจังหวัดนนทบุรีการส่งเสริมการคัดแยกขยะพลาสติกตั้งแต่ต้นทาง สนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพในการเก็บรวบรวมและขนส่งขยะพลาสติก เพื่อนำไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการจึงเป็นเป้าหมายสำคัญในการจัดการขยะพลาสติกเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะพลาสติกในรูปแบบ “ประชารัฐ” ซึ่งเป็นหลักการที่คำนึงถึงหลักความรับผิดชอบและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทางสังคม สร้างความยั่งยืนในการบริหารจัดการขยะพลาสติกในอนาคต ประกอบด้วย ภาครัฐกลาง ภูมิภาค และท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคประชาชน ประชาสังคม ภาคการศึกษา และภาคศาสนา โดยบุคลากรระดับนโยบายขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ให้ข้อมูลว่า ทุกภาคส่วนทางสังคม มีส่วนสำคัญ ในกระบวนการกำหนดนโยบาย การให้ข้อมูล การแสดงความคิดเห็น การออกแบบการคัดแยก การเก็บขน มีการกำหนด

ระบบการจัดการมาตรการต่างๆ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในพื้นที่และการวางระบบการบริหารจัดการ อย่างยั่งยืนในอนาคต

ทั้งนี้ ควรเสนอแนะการเสริมสร้างพลังให้คนเก็บของเก่าในฐานะ “นักรีไซเคิล” เป็นการแสดงถึงการยอมรับและเสริมสร้างความสามารถของกลุ่มคนเก็บของเก่ามีการใช้ทรัพยากรที่จำเป็นในการดำรงชีวิตเพื่อให้เกิดความรู้สึกเชื่อมั่นในตนเองและรู้สึกว่าคุณค่าของตนเองมีอำนาจสามารถควบคุมความเป็นอยู่หรือวิถีชีวิตของตนเองได้คนเก็บของเก่าภายในศูนย์กำจัดมูลฝอยต่างมีพลังใจที่ดียอมรับสภาพของตนเองและไม่นำจุดด้อยของตนเองมาป่นพอนจิตใจ ทั้งนี้เพื่อลดการผูกขาดราคาและเป็นการผลักดันการนำขยะพลาสติกเข้าสู่กระบวนการแปรรูปได้ง่ายขึ้นทั้งกลุ่มคนเก็บของเก่ามีรายได้เพิ่มขึ้นจากการคัดแยกที่ละเอียดมากกว่าเดิม นอกจากนี้ ราคาขยะพลาสติกที่เป็นธรรมเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเสริมสร้างพลังให้กับคนเก็บของเก่าได้อีกทางหนึ่งนอกเหนือจากการส่งเสริมและการสนับสนุนสิทธิขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้หากเกิดการสนับสนุนการตั้งกลุ่มเครือข่ายนักรีไซเคิลภายในศูนย์กำจัดมูลฝอย องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี การจัดตั้งเครือข่ายนักรีไซเคิลถือเป็นการสร้างพลังแรงใจและให้คุณค่าทางอาชีพของกลุ่มคนเก็บของเก่า นอกจากนี้ ยังเป็นการส่งเสริมอาชีพกลุ่มคนเก็บของเก่าโดยการจัดตั้งศูนย์คัดแยกขยะพลาสติกเพื่อการจัดการขยะพลาสติกภายในศูนย์กำจัดมูลฝอยทั้งยังเป็นการสร้างความมั่นคงทางอาชีพยังถือเป็นการจัดการขยะพลาสติกอย่างยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

วิถีชีวิตคนเก็บของเก่าภายในศูนย์กำจัดมูลฝอย ถือว่าเป็นอาชีพที่อิสระ ทุกคนต่างภูมิใจในอาชีพที่ทำอยู่กลุ่มคนเหล่านี้มองว่าถึงแม้ขยะจะเป็นสิ่งสกปรก แต่ขยะกลับเป็นทรัพยากรที่ไม่ต้องลงทุนหาแหล่งแรงก็สามารถสร้างรายได้ให้เขามีเงินมีใช้ทั้งยังไม่ต้องไปทำสิ่งผิดกฎหมาย บ่อขยะอาจเปรียบเป็นบ้านหลังที่สองของคนกลุ่มนี้ไม่ว่าจะกิน นอน หรือพักผ่อนในยามเหนื่อยล้า การดำเนินชีวิตในแต่ละวันจะต้องไปถึง ด้านคุณภาพชีวิตถือว่าคุณภาพชีวิตด้านร่างกายของคนเก็บของเก่าในด้านปัจจัยสี่ทุกคนต่างไม่ขัดสนเพราะทุกคนไม่มีหนี้พอมีพอกิน อยู่อย่างสมถะ ด้านที่อยู่อาศัยทั้งหมดเป็นบ้านเช่าบางคนก็อยู่ครอบครัวเดียว บางคนก็หารบ้านเช่าอยู่หลายครอบครัวเพื่อลดค่าใช้จ่ายและจากบ้านพักมายังสถานที่ทำงานส่วนใหญ่จะอยู่ใกล้บริเวณหลุมฝังกลบ เพื่อความสะดวกในการเดินทางและประหยัดค่าใช้จ่าย สุขภาพอนามัยส่วนมากเวลาเจ็บป่วยจะไม่ค่อยได้ไปหาหมอเพราะไม่มีสิทธิ์บัตรทองและหายากินเอง ทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีมีการจัดเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาตรวจสุขภาพประจำปีเป็นประจำ ชีวิตด้านอารมณ์ ความคิด จิตใจ ในการพักผ่อนหย่อนใจที่มีคุณประโยชน์ความนิยมชมชอบส่วนมากคนเก็บของเก่าภายในบ่อขยะ มักจะชอบดูโทรทัศน์ ฟังเพลง ร้องเพลง เพื่อความบันเทิงและพักผ่อนกายใจถึงจะไม่บ่อยก็ตามแต่ก็ถือว่าการพักผ่อนหย่อนใจสร้างความสุขให้ตนเองในขณะหนึ่งได้ผ่อนคลายเพราะคนเก็บขยะไม่สามารถออกไปพักผ่อนตามต่างจังหวัดหรือค้างคืนได้เนื่องจากต้องทำงานในวันรุ่งขึ้นค่าแรงที่ได้เป็นรายวัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดิษฐพลใจชื่อ (2560: 38-46) ที่เห็นว่า พฤติกรรมการทำงานและการดูแลตนเองไม่เหมาะสมไม่ใส่ใจอุปกรณ์ป้องกันตนเอง การใช้ท่าทางการทำงานไม่เหมาะสมเช่นทำงานในท่าเดิมๆ ซ้ำๆ เป็นเวลานานมีการยกของหนักโดยการยกไม่ถูกวิธีทำให้เกิดอาการปวดเอวปวด หลังปวดไหล่ เป็นต้น มีการทำงานด้วยความประมาท เร่งรีบเนื่องจากต้องการเก็บขยะในปริมาณที่มากที่สุด การกินอาหารไม่ถูกสุขลักษณะ ส่งผลให้เกิดอาการท้องเสียหรือระบบทางเดินอาหาร

คุณภาพชีวิตด้านความคิดและจิตใจ สังคมภายนอกให้ค่าคนเก็บขยะเป็นกลุ่มคนที่สกปรก ขโมย คนเก็บของเก่าต้องต่อสู้กับการถูกเหยียดหยามจากสังคมภายนอก ทุกคนต่างให้กำลังใจและมองว่าภูมิใจในอาชีพของตนเองเพราะยังดีกว่าไปทำสิ่งผิดกฎหมายทุกคนต่างภูมิใจในอาชีพของตนเอง คุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพและทางวัฒนธรรม ทางกายภาพอาจไม่ได้สะดวกสบาย กล่าวคือ ทุกคนอยู่อย่างประหยัดตามสภาพแวดล้อมแต่ทางวัฒนธรรมมีการร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเสมอ ต่างฝ่ายต่างไว้วางใจกันมากกว่าบาดหมางกัน มีสิทธิ เสรีภาพในด้านอาชีพและรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรศิริ กาพย์แก้วสิน และปิ่นวดี ศรีสุพรรณ (2563: 361-390) อาชีพเก็บขยะเสี่ยงต่อคนมองถูกมองว่าสกปรกและต้องอาศัยความอดทนเพราะต้องตากแดดทำงานหนักแบกขนขยะและเหม็น แต่เป็นอาชีพที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเป็นกลไกสำคัญอันหนึ่งที่ลดปริมาณและความเสี่ยงด้านสุขภาพให้กับสังคมโดยรวมเป็นอาชีพสุจริตทำงานดูเป็นคนหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี มีนโยบายต่อแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อการจัดการขยะพลาสติกไปในทิศทางเดียวกัน คือ การจัดการขยะพลาสติกที่มุ่งเน้นการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบตามหลัก 3Rs คือ Reduce, Reuse และ Recycle โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของแต่ละภาคส่วน องค์กรเอกชน และภาคธุรกิจ ให้เข้ามารับรู้และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผลการวิจัยสอดคล้องกับ ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และอุ๋นเรื้อน เล็กน้อย (2564: 362-373) ได้กล่าวว่าเทศบาลตำบลและเทศบาลเมือง มีกิจกรรมที่สอดคล้องกับแนวคิดระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน คือ การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจในระดับครัวเรือน และรายได้สำหรับเทศบาลจากการขายขยะรีไซเคิล และการสนับสนุนให้ครัวเรือนแยกขยะ เช่น เศษอาหารไปผลิตเป็นน้ำหมักชีวภาพ น้ำหมักเพื่อกระตุ้นฮอร์โมนพืช หรือปุ๋ยหมัก เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการซื้อปุ๋ยมาใช้ทางการเกษตร โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทุกระดับยังคงเน้นความสำคัญไปที่การบริหารจัดการจัดการขยะด้วยการส่งเสริมหลักการ 3R ใช้น้อย ใช้ซ้ำ และนำกลับมาใช้ใหม่ ผ่านโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การคัดแยกขยะรีไซเคิลขายเพื่อสร้างรายได้ โครงการขยะแลกไข่ โครงการธนาคารขยะที่เมื่อสะสมขยะได้มากแล้วก็จะขายและนำรายได้ส่วนหนึ่งไปพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และสวัสดิการสังคมแก่ผู้ด้อยโอกาส

การเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมอาชีพให้กับคนเก็บของเก่า คนเก็บของเก่าถือเป็นแรงงานนอกระบบไม่มีสวัสดิการทางสังคมเป็นแรงงานที่ได้ค่าจ้างเป็นรายวันและไม่แน่นอน หากเจ็บป่วยหรือหยุดงานรายได้ในวันนั้นก็จะหายไป การเสริมสร้างพลังให้กับคนเก็บของเก่าภายในศูนย์กำจัดมูลฝอย ทุกคนต่างต้องการความมั่นคงในอาชีพ การเงินการยกระดับคุณภาพชีวิตและอาชีพให้กับกลุ่มคนหาเช้ากินค่ำ อาชีพอิสระที่ไม่สามารถเข้าถึงสวัสดิการของรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพการเสริมพลังในการยกระดับอาชีพในการสร้างอนาคตการศึกษาและความไม่เท่าเทียมประเภทอื่นๆ ในขณะที่สามารถส่งเสริมพลังให้แก่ผู้ประกอบการอาชีพขยะให้มีศักยภาพในการทำงานจะต้องอาศัยปัจจัยจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้ด้านการจัดการคัดแยกขยะพลาสติกเพื่อเข้าสู่กระบวนการการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วลัยพร สายเสมา (2560: 94-101) ได้กล่าวถึงกลุ่มอาชีพชาเล้ง ที่สะท้อนการตอบสนองความต้องการความมั่นคงปลอดภัยได้อย่างเด่นชัด คือการสร้างระบบ “สวัสดิการ” ทั้งในยามเจ็บป่วย แก่ชรา และ เสียชีวิต ทำให้สมาชิกในชุมชนเกิดความรู้สึกร่วมกัน เชื่อมั่นและได้รับการตอบสนองด้านความต้องการ ความมั่นคงปลอดภัยในการดำรงชีวิตการศึกษาที่ดีของบุตรหลาน รวมทั้งการจดลิขสิทธิ์เครื่องหมายการค้าของร้านศูนย์บาท ให้ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ โดยมีสิทธิในการใช้เครื่องหมายการค้า และสิทธิที่จะอนุญาต ให้ผู้อื่น

ใช้เครื่องหมายการค้าของตนได้ การดำเนินการได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิการจัดการ ทรัพยากรอย่างยั่งยืน (มูลนิธิ 3R) เป็นไปเพื่อลดความสับสน จัดระบบ ระเบียบ

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

1. ทราบถึงวิถีชีวิตคนเก็บขยะที่สังคมไม่ได้ให้การยอมรับแต่กลายเป็นนักรรีไซเคิลมืออาชีพที่มีความชำนาญสูงสุดในการคัดแยกขยะพลาสติกซึ่งเป็นต้นทางในการนำขยะพลาสติกเข้าสู่กระบวนการเศรษฐกิจหมุนเวียน
2. สามารถเสนอแนะแนวทางส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้คนเก็บของเก่าเพื่อร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนโดยคนเก็บของเก่าในศูนย์กำจัดมูลฝอย ในพื้นที่อื่น ๆ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 จัดตั้งแผนนโยบายการส่งเสริมระดับอาชีพกลุ่มคนขายของเก่าภายในศูนย์กำจัดมูลฝอยให้มีระดับอาชีพเป็น “นักรรีไซเคิล” ในฐานะลูกจ้างหรือพนักงาน เพื่อความเท่าเทียมทางอาชีพและการส่งเสริมการมีคุณภาพชีวิต ลดการผูกขาดจากผู้รับซื้อของเก่า หรือการจัดตั้งชมรมจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจในการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน วิถีชีวิตการส่งเสริมและการพัฒนาศักยภาพคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในการทำงานและการดำเนินชีวิต
 - 1.2 ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายนักรรีไซเคิลเข้าสู่กระบวนการการจัดการขยะพลาสติกภายในศูนย์กำจัดมูลฝอยถือเป็นการสร้างรายได้ให้กับกลุ่มคนเก็บของเก่าและศูนย์กำจัดมูลฝอย องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี เพื่อการพัฒนาเครือข่ายการบริหารจัดการขยะพลาสติกชุมชนอย่างยั่งยืน
2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะวิจัยครั้งต่อไปควรมีการเพิ่มเติม เรื่อง ศึกษานโยบายการบริหารจัดการขยะพลาสติกภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนในระดับนโยบายเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตคนเก็บของเก่า เพื่อเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมความมั่นคงในอาชีพ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2559). “บ่อขยะ อบจ.นนทบุรี”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://thaimsw.pcd.go.th/projectdetail.php?id=867> สืบค้นเมื่อ 14 พฤศจิกายน 2564.
- กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2564). “ขยะมูลฝอยลดลง ขยะติดเชื้อ และขยะอันตรายเพิ่มขึ้นและจัดการอย่างถูกวิธี”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.pcd.go.th/pcd_news/20802/ สืบค้นเมื่อ 14 พฤศจิกายน 2564.
- กองสวัสดิการแรงงาน. (2547). “คุณภาพชีวิตการทำงาน (Quality of Work Life)W. อนุสารแรงงาน 11(4): 17-22.

- ดิษฐ์พล ใจชื่อ. (2560). “สถานการณ์ขยะและการจัดการขยะที่ต้นทางในชุมชน อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม”. *วารสารโรงพยาบาลมหาสารคาม*. 14(3): 38-46.
- ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และอุ๋นเรื้อน เล็กน้อย. (2564). “การจัดการขยะชุมชนภายใต้แนวคิดระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”. *Humanities and Social Sciences Journal of Pibulsongkram Rajabhat University*. 15(2): 362-373.
- พรศิริ กาพย์แก้วสิน และปิ่นวดี ศรีสุพรรณ. (2563). “วิถีชีวิตและโลกทัศน์ของคนเก็บขยะ กรณีศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี”. *Walailak Journal of Social Science*. 13(2): 361-390.
- วลัยพร สายเสมา. (2560). จาก “คนเก็บขยะ” สู่ “กลุ่มอาชีพขาล้าง”: การสร้างการเปลี่ยนแปลงทางอัตลักษณ์ กรณีศึกษาชุมชนอ่อนนุช 14 ไร่ เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาชนบทศึกษาและการพัฒนา วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย. (2563). *ขยะพลาสติกพุ่งกว่า 60% ในช่วงโควิด -19*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.tei.or.th/th/blog_detail.php?blog_id=51 สืบค้นเมื่อ 14 พฤศจิกายน 2564.
- UNESCO. (1993). *Quality of life improvement programmes*. Bangkok: UNESCO regional office.
- Zapata Campos, M. J. (2018). “Waste tours: narratives, infrastructures and gazes in interplay”. <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/10704965211055328> สืบค้น 14 พฤศจิกายน 2564.